Ч. 275 (11.526). Львів, вівторок 11. грудня 1928. Pocztowa opłata zryczałtowana. Рік LXVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 70 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
„ Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вибори чи формальність?

Львів, 10. грудня 1928.

Теперішній час присвячують у СРСР і на Україні підготовці до перевиборів рад і самим перевиборам. Згідно з постановами загально-союзної і української радянської конституції такі перевибори повинні відбуватися що-року. Одначе минулого року перевиборів рад зовсім не було. На те зложилися ріжні причини, про які ми своєчасно згадували. Теперішні органи радянської влади виконували виїмково свої обовязки аж два роки (хоч моглиб їх виконувати без шкоди ще 10 літ!). Тому то й дивуватись не треба, що тепер йде там підготовка до нових перевиборів зі здвоєною енергією.

Підготовкою перевиборів займаються там, очевидно, теперішні старі органи влади і вони мають, самозрозуміло, певні заходи на те, що вибори випадуть на їх користь. Отже ні політика ні особи на урядових відповідальних становищах по перевиборах не зміняться. Що-найбільше десь там на низах, по селах ввійдуть деякі нові, очевидно ультральояльні одиниці до сільських рад, що матимуть за завдання виконувати те, що їм накаже центр чи вищі органи влади, які будуть репрезентовані тими самими, що й тепер партійними особами. Таким чином перевибори рад в СРСР і особливо на Україні —це чиста формальність. Від них нічого не зміниться. Там все буде одноманітна тяглість та зворушуюча монотонність у всій внутрішній політиці Радсоюзу, бо її напрямні особливо щодо України визначують не т. зв. виборні представники, — буває, що й безпартійні, — в радах, але комуністична партія, яка є все одна й та сама як щодо свого ідеольогічно-політичного обличчя, так і щодо людського матеріялу, яким розпоряджає і яка займає всі становища у найвідповідальніших установах. Таким наглядним прикладом тієї тяглости і безперервности в радянській внутрішній політиці є між іншим і цьогорічні осінні сесії Центральних Комітетів Всесоюзн. і Українського. Сесія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету вже відбулася. Вона була т. зв. бюджетовою сесією. На ній ухвалено загальний бюджет Рад. України на 1929 рік в сумі 415 міліонів карбованців.

Але по сесії українського Центрального Викон. Комітету прийшла черга і на сесію Всесоюзного Центр. Виконкому. Там прийшов під розгляд і затвердження також бюджет України. І що сталося? З „Пролетарської Правди" вичитуємо лаконічну вістку про те, що в Раді Національностей (Всесоюзний Центр. Виконком складається, як відомо, з двох палат, а саме: з т. зв. Союзної Ради і Ради Національностей, що в важних справах радять і спільно) представник України Буценко зазначив, що „бюджет України, який українські установи встановили у сумі 415 міліонів карбованців, у бюджетовій комісії зменшено до 398 міліонів карб." Далі заявив Буценко, що таке зменшення бюджету неправильне, зазначуючи, що розрахунки зроблено якнайточніше і що зменшення бюджету України проти початкового пляну може дуже відбитися на стані сільського господарства".

Таким чином одним возчерком пера московські комуністичні специ, бо тільки такі засідають у Всесоюзному Виконкомі та його комісіях, обтинають бюджет України на цілих 17 міліонів карбованців. І на це дуже скромно та засоромлено реагує представник Радянської України. Це, мовляв, може відбитися лихо „на стані сільського господарства на Україні", але щож робити, коли така воля Москви!!

І власне трагедію України й українського народу все була і буде чужа, в даному випадку московська воля. При нинішних відносинах офіціяльна Радянська Україна ні своєї волі ні свого бажання не виявить так, щоби їх нічого не ломило та не уничтожало. На це не дозволить диктатура Москви. А вона відносно України була так само невмолимою перед пяти і десяти роками як є тепер. І скільки вже було перевиборів рад, скільки „свобідного" (читай: свобідно подиктованого!) вияву „волі" населення, а вона ця централістична політика Москви від того цілком не змінялася. Ще коли мова про формальну українізацію, то нехай там собі роблять харківські „товариші", що хочуть, але коли мова про економічні справи на Україні, то тоді приходить старе московське „нельзя". Те „нельзя" давалося відчувати страшенно болючо українському народови цілі сотні літ, і не перестало воно ятрити наболілих ран душі української і при більшовицькій „незалежности" України.

Перевибори?! Яке значіння вони можуть мати для українського селянина, робітника чи інтелігента на Україні? Ніякого! Це монотонна і з правила докучлива та болюча для тамошнього населення формальність, бо від виборів там не залежить нішо. Як було досі так буде далі. На горі, в центрі сидітимуть ті самі особи, ті самі члени компартії, які сиділи там перед роком, двома і пяти чи десяти літами. А для них буква партійного талмуду далеко важніша та святіша ніж добро всего українського народу.

Закордонний політичний огляд.

Вартість історичних паралель. — Англія - Німеччина вчора, Англія — Америка нині. — Дещо про психольогію зброєнь. — Політичні „методи", репарації і франко-італійські непорозуміння.

Берлін, 6. грудня 1928.

I.

Історичні паралелі не мають обовязуючої сили еквастних наукових доказів. Але вони зчаста пізком правильно позначують розвиткову тенденцію сучасних фактів, якщо ті факти стаються в умовах подібних до фактів минулого. Коли вчора бачили, як двоє людей пересварилось ізза якоїсь речі а потім ще й занеї побилось, то **ще не виходить**, що коли ви завтра знов їх побачите при сварні ізза тої самої речі, що вони знова поб'ються. Воно так не мусить бути. Але воно в 95 випадках на 100 так буває. Цей „закон" анальогії має своє оправдання також і в політиці. Англія не мусить побитись з Америкою тому, що розвиток відносин поміж тими обома потугами йде нині тими самісінькими шляхами, які вчора довели Англію до війни з Німеччиною. Однакові причини не мусять викликати однакових наслідків. Але ті причини з їх розвитом, що лежать нині поміж Англією й Америкою є такі подібні до причин і їх розвитку, що лежали вчора поміж Англією і Німеччиною, — що мабуть таки викличуть ті самі наслідки.

II.

Як це буде вчора? Вже декілька разів вказувано на цьому місці, що вчора німецький капітал, німецька торговельна фльота і німецька кольоніяльна експансія витискали англійців з їх стану посідання. Це робить нині в ще більших розмірах американський капітал, американська торговля й американська кольоніяльна експансія. Тільки нелюдським напруженням сил вдалось вчора Англії — після десятиліть окружуючої коаліційної політики — звалити на коліна противника. Ті самі зусилля робить нині Англія знова, тим разом спрямовані проти Америки. Ми вже знаємо історію і смисл відновленого в цьому році франко-британського пакту. Ми чули недавно про можливість нового англо-японського зближення чи навіть союзу. Але також у дипльоматичній площині є те вчора є вражаючо подібне до того, що робиться нині. Війна нині занадто дорога річ, щоби можна її легковажно провокувати. Не кожний політик є — ізвольськім. Десять разів зупинювались вчорашні европейські потуги на цьому шляху, що їх очевидячки вів до катастрофи.

Вчора ми бачили дві гаґські замирюючі конференції (1899 і 1907 р.). Нині ми бачимо згазі Ліги Націй, пакт Келльоґа, і т. д. Але „якось воно так ділось", що вчора помимо всіх конференцій і гааґських запевнень про дотримування вічного миру, зброєння більшали і ситуація загострювалася. Те „якось воно..." діється і нині.

Після того, як в 1904 р. заключено франко-британську антанту, в один рік пізніше, перший адмірал нім. фльоти Тірпіц проводить в райхстагу закон про скріплення нім. збройних морських сил. В 1928 р. після відновлення франко-британської антанти президент Кулідж предкладає Конгресові законопроєкт про збільшення америк. фльоти на 15 кружляків. Тірпіц мотивував свій законопроєкт дослівно: „основою нашої фльотової політики не є бажання війни, але тільки бажання, щоби за допомогою розвитку нашої збройної морської сили забезпечити собі повну рівноправність з іншими великими націями світа". Дослівно так само мотивує свій законопроєкт Кулідж. Але вчора, після цього як законопроєкт Тірпіца принято, Англія моментально і з черги збільшує теж у відносній пропорції й свою фльоту. Що вона зробить, коли буде принятий закон Куліджа? Відповість хіба на 15 кружляків будовою зо... Ще вчора вона це могла предвидіти. Але у відношенні до Німеччини зробити. Але нині діється це все в таких монструальних розмірах, що навіть Англія не є до нової фльотової будови фінансово спроможна. Ті дредноути, що моглиб послужити в боротьбі проти Америки має хтось інший. Після прийняття Куліджового законопроєкту, заповіджений нині англо-японський союз зробиться завтра реальним фактом.

III.

Але ще далі йдуть паралелі. В 1907 всім робиться ясно до чого ведуть ті дерегони у зброєнні. Після прийняття Тірпіцового закону, щоби „совість була чиста" англійський політик Кемпбел-Бенермен починає „приватну акцію" в цьому напрямку, щоби „задім ходом" заініціювати переговори і погодити англо-німецькі суперечности. До смішного доходить, як люди нічого не можуть навчитись з історії. Те саміське робить нині також американський політик Бріттон. Також приватно. Також „задім ходом". І в обох випадках акція кінчиться — ударом по воді. Келльоґ відмовився прийняти відповідь британських кол так само, як вчора офіціяльна Англія зіґнорувала заходи Кемпбеля і відповідь німців. Що більше, та сама комедія повторюється ще раз в 1912 р. Після цього як Англія у відповідь на закон Тірпіца знова піднесла свою фльоту на бажану ій висоту, Тірпіц проводить в 1912 р. чергове пропорціональне збільшення нім. фльоти. Тим разом, щоб „совість була чиста", до Берліна їде англ. політик Голдейн, з тими самими пропозиціями, що колись Кемпбел-Бенермен. І знова акція розпливаеться в піску. Після цього як англійці зрівняють отих 15 Куліджових кружляків за допомогою союзу з Японією чи яким іншим, Гувер знова внесе перед Конгрес „вирівнуючий" закон. Але перед тим Америка заманіфестує свою миролюбивість якимсь новим Бріттоном. Це належить до вимог доброї політики, щоби вже на самім початку зробити противника перед світом винним у всьому. Потім всі кажуть: „Якось воно все так діється, з тими війнами"...

IV.

Світ ділиться нині на дві половини. Поволі, крок за кроком, але немов би під примусом якогось фатум. Чи мусять бути вічні війни? Можливо, що колись буде інакше. Але не довго суспільности стоять на тому щаблі, де в політиці панують методи розбою, зради і безоглядности у всьому, так довго мир на землі буде чистою фантастикою. Цілий світ посміхається нині з Чемберлена, міністра Британської Імперії з причини його упокорення перед французами. Вчора той політик говорив німцям, що вони мають право на Райнлянд без огляду на те, чи сплачено німецькі репарації чи ні. Нині він говорить німцям якраз противлежне. Заявляє без обиняків, що навіть управильнення німецьких репарацій не дає німцям права домагатися звільнення Райну. В чім річ? Невже поміч французів у його протиамериканській політиці для нього така цінна, що він, щоби задержати при собі французів, може зломити своє слово? Німцям кажуть: „Право на Райнлянд ви не маєте. Але ми можемо вам звільнити Райн, якщо ви погодитесь заплатити нам бажані суми і врятуєте нашу політику". Ось цього робитимете простий зміст нинішних репарацій „переговорів". На простій мові це називалосьби вимушенням.

Або в іншій площині: Французи кільказ разів по драконськи покарали німецьких підростків за те, що в Райнлянді посмикали французькі прапори. Це мало бути зневагою національної чести. Але коли італійські студенти роблять протифранцузькі демонстрації, як от ті з минулого тижня, коли фашистівська преса не лишає на французах ні сухої нитки, коли італійські офіцери відсилають французькому президентові ордени новоспеченої, — то все не приймається у Франції з доброю міною, помимо всіх заяв і понижень тільки тому, що отих італійців бажається мати за всяку ціну у своїм франко-британським блоці. Але все це — не є зневагою. Вчора так само від пресію німців австрійці дивилися крізь пальці на італійську іреденту в Тиролю.

Вільгельмштрасе потребувала Італії так само як її нині потребує Чемберлен. За ціну тієї потреби можна забути про найважчу зневагу. Для ріжних справ ріжні міри. Це все поміж націями, з особливо виробленим почуттям чести і болючим почуттям національної жаркости. Щож говорити про тих менших особливож найближчих наших сусідів, яких ми тоді ми так добре відчуваємо на собі. І дивуватись вічним війнам?

Зенон Пеленський.

На парляментарній арені.

Соймова бюджетова комісія.

І. ПУБЛИЧНІ РОБОТИ.

Промова пос. О. Луцького, виголошена в часі дискусії над бюджетом Мін-ства Публичних Робіт дня 3. грудня 1928 р.

Бюджет Мін-ства Публичних Робіт намічує й вирішує цілорічний обсяг праці, в напрямі будови доріг, мостів, регуляції рік і потоків, підстанової меліорації, поміріє краю і цілої відбудови краю. З уваги на те є він незвичайно важним для всього хліборобства, зокрема ж для українського. Бюджетовий прелімінар на час від 1. квітня 1929 р. до 31. березня 1930 р. призначує із загальної суми видатків (2.656.986.482 зол.) тільки 146.045.200 зол. на всі завдання Мін-ства Публ. Робіт. Коли від того відкинути суми, призначені на ремонт державних будинків, то покажеться, що на потреби краю Мін-ство отримало заледви 4.86 відс. усіх державних бюджетових засобів. Самі адміністративні видатки М-ва зужиють 7.4 відс. призначених для нього грошей і таким чином на потреби краю остане смішно дрібна сума.

Дороги і мости.

Для господарського життя краю величанське значіння мають добрі дороги та мости. Українські землі під Польщею мають найменше доріг, а ті, що є, належать до найгірших у державі. Коли в Західній Польщі на 100 квадр. км. площі випадає 29 км. доріг, на території, що була колись під Австрією на 100 кв. км. 26 км. доріг, то на українських землях, що були під Росією випадає на 100 кв. км. площі заледви 1.7 км. доріг. І дороги ці переважно ґрунтові, а не биті та муровані. На будову доріг призначується 3.200.000 зол., але ця сума вистане на збудовання раптом 59 км. дороги. А це є замало, не зважаючи ні те, що з тієї суми будуть будувати дороги переважно в білоруських та українських воєвідствах. На поправу старих доріг призначується 36 міл. зол. Яка це дрібна сума найкраще видно буде з того, що Франція призначує на направу своїх доріг 400 міліонів франків річно. На допомогу самоврядуванню для утримання автономних доріг бюджет передбачує заледви півтора міліона зол. у звичайних і 800.000 зол. у надзвичайних витратах. Ця сума є менша від тої, що була призначена на цю потребу в минулому році. На допомогу самоврядуванню для удержання і будови мостів призначується тільки 1.700.000 зол. у звичайних і 4.500.000 у надзвичайних витратах. З останньої суми на українську територію випадає лише 600.000 для львівського воєвідства.

Ліквідація Тимчасового Виділу Самоврядування у Львові, до якого колись належали справи автономних доріг у Східній Галичині, а також переводжена тепер Мін-ством Публичних Робіт уніфікація дорогової адміністрації в такому напрямку, що на чолі дорогової управи в кожному повіті стане державний урядовець, вказують на те, що всю дорогову політику бере в свої руки держава. Відсунення на бік громадського чинника в цій політиці вважаю шкідливим. Ліквідація Тимчасового Виділу Самоврядування є не тільки формально незаконна, але й річево недоцільна. Нижчі установи самоврядування мають великі обовязки в напрямку будови й удержання доріг та мостів, однак у Східній Галичині ще й досі нема повітового самоврядування, а іменовані Прибічні Повітові Ради не мають жадних засобів до виконання цього завдання.

Міністерство Публичних Робіт заповідає віддавна новелізацію закона про будову і удержання публичних доріг, однак вічно ще обовязує недоцільний закон з 10. грудня 1920 року. Мій посольський Клюб домагається, щоби цей закон чим скорше зновелізовано на таких основах: а) самоврядування обовязане будувати й удержувати державні дороги тільки в межах одержаних на це кредитів з державного скарбу; б) теперішню особливу оплату дорогову касується; в) коли на будову і держання воєвідських повітових і громадських доріг самоврядні установи видають понад 60 проц. усіх звичайних видатків свого бюджету, тоді мають вони право домагатися на це державної дотації з державного дорогового фонду; г) касується всі мита та коштові оплати в міських громадах; д) унеможливлюється примусові дорогові спілки; е) на випадок стихійних катастроф обовязок примусової доставки підвод та робітниками за оплатою поширюється також на громадські дороги, ж) передбачені в артикулах 29 до 32 обовязуючого дорогового закона примусові чинитьби в натурі касується.

Справи водні.

На регуляцію рік призначує бюджет поверх 18 міліонів зол. З того тільки кругло один міліон припаде для Дністра, Сяну і Буга. Найважнішою справою для нас у тій ділянці це урегульовані сплавні ріки та гірські потоки, але на їх регуляцію призначено лише 2.600.000 зол., що є безумовно за мало. Наші гірські потоки за час війни і польської влади здичіли, про що знає добре міністерство, бо на саму направу доріг і мостів мусіло видати в 1927 р. кругло 8 міліонів зол. Обовязуючий водний закон не відповідає в богатьох своїх постановах потребам життя і тому ми домагаємося його новелізації.

Будучи при слові, мушу підкреслити, що дирекції публичних робіт та водні уряди повітові дуже кепсько відносяться до населення. Це уряди в найгіршому розумінню цього слова. Вони не рахуються з потребами життя і з умовами життя селян, тільки наказують холодно і безоглядно. Це зауважив я особливо в стрийському повіті, де водний уряд відбирає від селян буцім то для охорони нових берегів Стрия непомірно великі простори ріллі і користає з них, хоч податки за ці поля платять селяни.

Підставові меліорації.

Підставові меліорації мають величезне значіння для хліборобства. Пан міністр при одній нагоді заявив, що дивиться через пальці на строгість водного уряду в Стрию супроти селян при регуляції Стрия, бо думає, що селяни теж мусять причинюватися до цього діла. Тут наводить посол Луцький живий приклад з життя, а саме справу меліорації потоків Вівня і Кіня в повітах Стрий і Жидачів, з якої видно, що наші селяни не жалують ні праці ні власних коштів на меліорацію.

Відбудова краю.

На відбудову краю, себто на відбудову знищених війною господарств призначує прелімінар тільки 6.471.960 зол. В минулому році було призначено на це 10 міліонів зол. На відбудову краю зменшується засоби, хоч згідно з урядовою статистикою ще й нині маємо кругло 309 тисячів невідбудованих будинків і поверх 50 тисяч українських родин живе в землянках. Такий стан цієї справи після 10 літ польської влади! Чи це тому, що ця справа торкається майже в цілости тільки українських земель? Пригадую, що наш тіріл не одержав досі ніякого відшкодування за всі величезні воєнні шкоди. Ще не маємо навіть леґіслятивної формулки для полагодження цеї болючої справи. Поза цим ще не виплачено нашому народові ані сотика за безмірні воєнні чинитьби, навіть для польського війська. Колиж зазначено доходи з лісової данини на позички для бездомних наслідком війни наших селян, то бачимо, що більшість наших пошкодованих війною селян ще й досі не мала би даху над головою, колиб була ждала на ці позички. Я знаю, що в роках 1924 до 1926 Міністерство Скарбу ужило приходів з лісової данини не на відбудову краю, тільки на зовсім інші цілі. Наше селянство бачило, що відбудовується передовсім двори та що з фондів відбудови щедро виплачується кольоністів, які через війну не втратили на наших землях ні одного даху. Політика відбудови краю на наших землях — це великий скандал. Лісова данина кінчиться, а поверх 300.000 домівок ще не рушено, 50 тисяч живих родин під землею. Уряд зголосив проект нового постійного маєткового податку і заповідає, що частина вплывів з цього податку буде йти на відбудову краю. Не знаю, чи цей новий податок буде ухвалений, тому вже сьогодня іменем Українського Клюбу заявляю, що відбудова краю це народня конечність і держава мусить найти засоби на переведення відбудови навіть тоді, коли би не одержала нового податку на цю потребу.

Ще одно: мені відомо, що Міністерство Робіт, пересилаючи в 1921 році 20 міліонів марок на відбудову до диспозиції генерального делегата у Львові повчило його листом ч. 1876/21, що з цього кредиту мають користати тільки польські господарства. Публично запитую п. міністра, чи в справах відбудови краю ще й нині обовязує це поучення.

У цій промові я зголосив до пана міністра кілька річевих побажань. Є звичаєм влади не звертати уваги на українські домагання, бо — як кажеться — це домагання „вивротовців". Знаю цей звичай, однак заявляю, що найбільше анархізує наш нарід байдужність влади до наших господарських потреб, сам же український нарід, у своїм власнім і то найживотнішім інтересі, плекає в собі і зберігає конструктивні цінности. Розуміємо добре ціль, для якої представляється нас перед світом, як деструктивну дичь. Ми не дамо себе загнати в цей кутик.

ВІДПОВІДЬ МІН. МОРАЧЕВСЬКОГО на українські домагання, зголошені на бюджетовій комісії при обговорюванні бюджету Міністерства Публичних Робіт.

Відповідаючи представникам клюбів, міністр Морачевський заявив на порушені послом Луцким справи, що ліквідацію Тимчасового Виділу Самоврядування вважає правительство доцільним. Так само переводжену тепер уніфікацію дорогової адміністрації. Дороговий закон дійсно треба змінити і міністерство приготовляє новелю цього закона. Що торкається домагань Українського Клюбу в цій справі, міністр противиться звуженню обовязку доплат тільки до придорожнього 2-кільометрового простору. Утворення дорогового фонду було би бажане, однак на це мусить мати правительство нові джерела доходу. Передбачує їх в новім податку від авт, а може й в податку від автобусових білетів. Коли справді громада Лисятичі зачала будувати канали згідно з віднайденим проектом реґуляції потоків Вовня і Кіня, міністерство готове занятися цею справою в р. 1929. По зліквідованні меліораційного бюра при бувшім Виділі Краєвім у Львові, міністерство буде робити проекти підставових меліорацій само, відтягаючи собі відтак витрати на проект із свого грошевого уділу в цих меліораціях. Від 2-ох літ міністерство признає позички із фондів відбудови краю тільки східним воєвідствам і тільки цим людям, які ще й досі мешкають по землянках. Лісова данина справді кінчиться. На дальше ведення відбудови державний скарб мусить шукати нових джерел доходу і бачить їх тільки в новім маєтковім податку. В предложенім бюджеті годі призначити на відбудову більшу квоту.

(Не зважаючи на це останнє застереження, Бюджетова Комісія ухвалила 5. ц. м. підвищити бюджетову позицію на відбудову краю із 6.471.960 зол. на 10 міліонів зол.)

II. ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА.

Промова пос. д-ра Ст. Барана, виголошена на засіданні бюджетової комісії сойму дня 6. грудня 1928 в дискусії над бюджетом мін-ства зем. реформ.

В четвер 6. ц. м. бюджетова соймова комісія радила цілий день до пізних вечірних годин над бюджетом міністерства земельних реформ. Обширний кількагодинний реферат виголосив пос. Санойца (ББ), підчеркуючи корисну діяльність міністерства земельних реформ і Державного Банку Рільного. Є це той самий посол, що ще як член Хлопського Сторонництва і посол написав обширну брошуру, в якій доказував, що земельну реформу належить перевести в Польщі тільки у такий спосіб, як це зроблено у Радянському Союзі — себто, що всю нетрудову землю мають одержати зовсім безплатно безземельні і малоземельні. Тепер як член Безпартійного Блоку змінив свій погляд і вихвалював у своїм рефераті земельну політику Держ. Банку Рільного, що йде на руку великим землевласникам.

В дискусії над рефератом пос. Санойци забрав перший слово пос. Маліновський (Визволене) і піддав острій критиці цілу діяльність міністерства земельних реформ, а зокрема Держ. Банку Рільного, який став інституцією чисто купецькою, шрубує ціни за землю до нечуваної висоти й у всім йде на руку дідичам. Таке саме критичне становище заняв репрезентант ППС пос. Кваніський, а навіть ендекувальський посол Корнецький не був дуже збудований діяльністю цього міністерства і його органів, якого оборонцем був в часі дискусії тільки репрезентант ББ.

Як останній бесідник промовляв від Українського Клюбу пос. д-р Степан Баран, піддаючи критиці передовсім діяльність Державного Банку Рільного і то як чисто банкову, так і парцеляційну. Пос. д-р Баран ствердив, що вправді захлено ослабла кольонізаційна політика цього банку і під цю пору перше місце займає парцеляція приватна, яку банк фінансує своїми грошевими засобами. Дідичі, що нині мають великий голос у правительстві і майже рішаючий вплив на політику банку, використовують своє теперішнє політичне становище в державі і продають землю за ціни у двоє і більше вищі, як перед війною, числячи на золото чи на долярі, бо ціни за гектар до чотириста долярів і вище, а те все затверджують окружні уряди земельні й утворені при них воєвідські ради направи земельного устрою. В Сх. Галичині парцеляція ведена самим Державним Банком Рільним, належить до рідкостей, а де він її проводить, то веде її фатально, як це має місце в Бурканові пов. Підгайці. Там Банк селян прямо обманув, рахуючи собі безправно і всупереч умові з набувцями вальоризацію ціни купна і коли би так поступив приватний продавець, то проти нього без сумніву виступила би поліція і прокуратура.

В дальшій частині промови посол д-р Баран звернув увагу, що міністерство земельних реформ не дбає зовсім про слов'ання нездорових відносин земельних в Карпатах — середущих і східних — де високогірські (карпатські) господарства займають близько сто тисячів гектарів полонини, між тим коли в західних Карпатах ця просторінь виносить несповна десять тисяч гектарів (галі). Власність полонин є тільки у незначній мірі в руках місцевого бойківського чи гуцульського населення (всего около 30 проц.) — найбільша скількість є в руках нетрудового і неселянського елементу, а головно жидів. Тут повинно прийти з допомогою міністерство земельних реформ і допомогти місцевому населенню зліквідувати земельну лихву. (Мін. Станевич перебиває бесідникові, кажучи, що Держ. Банк Рільний зачав вже уділювати в деяких гірських громадах позички селянам на купно полонин).

Міністерство зем. реформ забуло зовсім про свій обовязок, який вкладає на нього ризький договір. Цілий ряд громад утратив внаслідок нових кордонів свої землі що остали по радянській стороні і польська держава повинна їм була дати відшкодування або нові земельні наділи. Від цього часу минув вже ряд літ, а селяни не одержали досі ні відшкодування, ні землі. Такий випадок є напр. в громаді Шидлівці пов. Копичинці, де селяни стратили по радянському боці всю свою землю простору 665 моргів, тут остали без землі, а держава не дала їм нічого, хоч була зобовязана це зробити.

Уряди земельні роблять великі перепони, а навіть уживають поліційних засобів, щоби припинити добровільну парцеляцію ерекціональних ґрунтів греко-кат. парохій у Сх. Галичині. Тут кат. церква на основі арт. 24 конкордату, що має у нас силу державного закона, має право парцелювати у власному заряді ерекціональні ґрунти. Уряди земельні роблять у цьому перепони, а староства видають на домагання урядів земельних окремі письменні заказм переведення продажей. (Мін. д-р Станевич каже: Це неможливо! Де це було?) Так було в Перемишлянах, Бережанах і Підгайцях та у інших повітах Східної Галичини.

Вкінці пос. д-р Баран порушив справу відмови кредитів Центробанкові через Держ. Банк Рільний, кажучи, що до цього не було ніякої фінансової чи господарської причини, а відмова наступила тільки з причин політичних і нині Центробанк — кредитова централя української кооперації не має ніяких кредитів від держави, бо цей давнїй нужденний кредит у висоті несповна пів міліона золотих, Держ. Банк Рільний в цілости виссав. Є це подиктоване тільки політичними оглядами — і тому пос. Баран, кінчаючи свою промову, просить присутного міністра д-ра Станевича про відповідь, які були річеві причини відмови кредитів Центробанкові і чи тут рішав він, чи директор департаменту мін. внутр. справ п. Сухенек.

Вибір нового президента Австрії.

Місце дотеперішнього президента Австрії д-ра Михайла Гайніша, що не належав до жадної політичної партії, заняв новововибраний президент Вільгельм Міклас, визначний діяч християнсько-суспільного табору. Вибрано Мікласа аж у третім голосуванні, після того, як соціялдемократи відступили від кандидатури д-ра Реннера й віддали білі картки.

Уступивший президент Гайніш був вибраний двічі на найвищу почесть у державі. Як щирий демократ і лібераль, незвязаний з жадною політичною групою, мав він загальну пошану й повагу серед усіх партій і найширших кругів населення. Зі своїх репрезентаційних обовязків вивязувався він теж дуже добре. З уваги на те і на скомпліковані міжпартійні відносини в австрійській республиці раходилося о вибором Гайніша втретє президентом держави. Але до цього треба було змінити один уступ австрійської конституції, який каже, що функції президента можна виконувати чергою найвище двічі, себто на протязі 8 літ. Міжпартійна ривалізація і політична боротьба перешкодили в останній хвилині такій розвязці, не зважаючи на те, що майже всі австрійські політики уважали її не тільки пожаданою, але й певною.

Новий президент Міклас, директор гімназії і довголітній посол до парляменту, а донедавна президент парляменту — це людина дуже поміркована й досвідчена. Свій високий уряд буде він виконувати певно розумно й тактовно. В його особі христ.-суспільна партія дістала знову свого представника на найвище становище в державі, бож і о. д-р Зайпель, державний канцлер, звязаний якнайтісніше з тією партією. Взагалі ця партія може похвалитися тим, що має в своїх рядах богато розумних, метких і досвідчених політиків.

Вибір президента Австрії з кругів христ.-суспільної партії матиме безперечно свої політичні наслідки. Можливо, що небавком таки прийде в Австрії до створення нової коаліції партій, до якої приступлять і соц. демократи. Це справа, до якої звично звертається політична думка австрійських провідників.

1868 — Просвіта — 1928 р. Це предовга дорога освідомлюючої праці над Тобою, Громадянине. Подумай, чи Ти виконав свої зобовязання супроти Просвіти?

До історії одної книжки.

„Chleb Macierzysty“ усунений зі спису книжок, рекомендованих Шк. Кураторією на лектуру в учительських семинаріях.

В 236. числі „Діла“ з дня 21. жовтня ц. р. надрукували ми статейку п. з. „Чого мусять учитися наші діти в польській школі?“, в якій були поміщені виписки із книжки Хшановського: „Chleb Macierzysty. Ody do młodości“, призначеної програмою науки до учительських семинарій, як шкільна лектура. В цій книжці на стор. 51—52 є віковічні зневаги, кинені під адресою українців.

Нашу замітку, в якій були тільки виписки із книжки Хшановського, як читачі собі пригадують, сконфісковано. Але замітка зробила своє: В останніх днях Куратор'я Л. Ш. О. прислала до учительських семинарій обіжник, який *заборонює користуватися в учительських семинаріях цією книжкою*.

Справою наших учителів буде подбати тепер про те, щоб цей обіжник дійсно виконано і щоби книжку є усунено із шкільних бібліотек. Треба уважати також, щоби ніхто з учительського поручав більше цеї книжки шкільній молоді.

Також бажано, щоб наші учителі перевірили всі інші книжки Хшановського, яких чимало призначено на шкільну лектуру. Наші ж посли повинні подбати, щоби міністерство освіти усунуло цю і їй подібні книжки раз на все зі спису шкільної лектури та заборонило взагалі тримати їх у шкільних бібліотеках.

Педагог.

По широкому світі.

Італія підписала з Туреччиною трактат в метою оборони проти заізань Франції на Середземнім Морі.

Куліндж звернувся до парляменту з обширним прощальним листом, перед своїм відходом з Білого Дому.

Обіцяна політична амнестія в Румунії, що мала бути оголошена тепер, відкладена до травня 1929 тому, що новий уряд не підготовив матеріялів до неї.

Німецька преса присвячує багато місця заявам Чемберлена в справі евакуації Райнщини і обурена тим, що він відмовив Німеччині права домагатись негайної евакуації.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Народної Торговлі“.

В суботу, 8. грудня 1928 р. відбули свої наради 43-ті Загальні Збори Народної Торговлі Краєвого Споживчого Союзу за 45 діловий рік. Збори відкрив в год. 6-ій вечером президент Надзірної Ради д-р Степан Федак короткою промовою і ствердив, що Загальні Збори без огляду на число присутних членів, відкриті годину пізніше, є правосильні. Помянув теплим словом померших членів Н. Т., а присутні повстанням з місць вшанували їх память.

Відтак інсп. Ю. Галяревич починає відчитувати протокол з попередніх Заг. Зборів. На внесення дир. Колтунюка принято протокол без відчитання. Дальше дир. Заячківський здає рахунковий звіт з діяльности дирекції Н. Т. за діловий рік 1927-28 і констатує значний поступ у розвитку Н. Т., підкріплюючи свої докази числовими даними. Дир. інж. Павликовський здає організаційний звіт. В діловім році 1927-28 відкрила Н. Т. нові дві філії, в Турці н. Д. і в Луцьку на Волині. Нова філія в Луцьку, щоби виконати свої обовязки супроти низових кооператив і сільського населення мусіла відкрити зараз другий склад. Стверджує, що низові кооперативи виказують за мало торговельної дисципліни і більшу половину своїх закупів полагоджують у приватних, чужих купців (на Лемківщині лише 15 прц. всіх закупів полагоджують низові кооперативи в Н. Т. в Сяноці).

Відтак директор Заячківський відчитує внесення Надз. Ради на відповідне розділення чистого зиску за діловий рік 1927-28. Дир. Колтунюк від контрольного комітету ставить внесення на уділення абсолюторії дирекції Н. Т. В дискусії ніхто з членів Н. Т. не забирає голосу над виголошеними звітами. Наслідком того збори приймають звіти до відома і затверджують внесення Над. Ради на затвердження абсолюторії.

Дальше переведено доповнюючий вибір нових членів Н. Ради. І так: Від кооператив увійшли до Над. Ради: д-р Степан Федак, дир. Шахнович (П. С. К. Бібрка), і як заступники Косар і Тертека; від фізичних членів до Над. Ради ввійшли: о. Д. Лопатинський, дир. О. Онисько, а як їх заступники: дир. Іван Кокоруда і д-р А. Говикович. До Контрольної Комісії від кооператив: дир. Герасимович (Центросоюз), дир. Филипович (РСУК) і як заступник М. Корчинський, від фізичних осіб дир. Колтунюк і як заступник дир. Падшак. Переведено зміну кількох параграфів статуту (45, 46, 48 і 49), щоб запобігти значкам з боку скарбових властей. Означено висоту зобовязань Н. Т. на 2 міл. швайц. франків у золоті і признано високу кредитів для кооператив до десятикратної висоти їх уділів. Висоту президіяльної марки означено на 20 зол. а як винагороду для членів Контрольного Комітету 300 зол. Вже в год. три чверти на 9-у Загальні Збори закінчили свої наради.

Ріжні вісти.

„БОМБОВИЙ ЗАМАХ“ НА КОРЕСПОНДЕНТА „ІЛ. КУРЕРА“ В БЕРЛІНІ.

Берлінський кореспондент „Іл. Курера Цод.“ Тад. Гелер одержав посилку, схожу на консервову коробку з годинниковим механізмом. Візвана поліція забрала коробку, а знавці ствердили, що це бомба, тому поліція закопала її в землю. Хлопця, що приніс бомбу до мешкання кореспондента, арештували.

ПАТ повідомляє, що цю бомбу післали берлінський кореспондент „Курєра Познаньского“ д-р Стан. Бернат і берлінський кореспондент „Курєра Червоного“ Мар. Макр. Пакет відніс помічник польського кравця в Берліні, що жив в приязни з Бернатом. Бернат зізнав на поліції, що Гелер у каварні говорив, що дістати бомбу це добра реклама. Тому Бернат із Макром постановили післати Гелерові „бомбу“. Взяли велику коробку з консерв, а до неї вложили механізм будильника та звлютували. Обох журналістів поліція після пересдухання випустила на волю, але вони будуть потягнені до відповідальности, а Бернат можливо, що буде виселений з Німеччини в звязи з недавною своєю статтею.

НЕВДАЛИЙ ЗАМАХ НА РАДЯНСЬКИЙ КОНСУЛЯТ.

Львівську поліцію повідомлено, що на радянський консулят планують замах, тому поліції патрулювали на вул. Набєлякa і придержали тут якихсь молодих людей, що вешталися біля консуляту. Арештовані зізнали, що їх найняв якийсь Вол. Чоловський в польськім акад. шапці. Поліція арештувала Чоловського і ще якогось Сою.

УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ ЗІЗД

В суботу 8. грудня почався у Львові конгрес Української Соціялістичної Партії (давньої УСДП). У зізді бере участь понад 100 делегатів із усього краю. Конгрес отворив адв. д-р Лев Ганкевич. Першого дня виголосили реферати: В. Темницький: „Проєкт програми партії“ і ред. Квасниця: „Сучасне політ. положення й український пролетаріят“. Після рефератів ішла дискусія. В неділю обговорювали справи професійних організацій, преси і т. д. В конгресі взяли участь головно робітники; були теж делегати селян, головно з Підкарпаття.

СЕСІЯ РАДИ ЛІГИ НАЦІЙ В ЛЮГАНО

Дня 8. грудня вечером приїхав до Люгано мін. Штреземан із співробітниками. Рано приїхала часть фр. делегації з мін. Бріяном. Приїхав теж італ. держ. підсекретар Гранді, що є правою рукою Мусолінія. Кажуть, що він повідомить Мусолінія, що його приїзд є конечний. Мін. Залеський поїхав із шефом кабінету Шумлаковським, начальником канцелярії Тарновським і рад. Дембіцьким. Також Чемберлен постановив приїхати до Люгано і брати участь у нарадах, хоч були чутки, що не поїде. Кажуть, що на цій сесії займуться польсько-литовською справою.

Дня 9. грудня веч. Бріян відвідав Штреземана. Опісля Бріян мав пів год. розмову з Чемберленом.

ПОБІДНИЙ АМАНУЛА.

Королеві Аманулі вдалося розбити головні сили повстанців. З аеропланів кидали бомби на села повстанців. Біля Джалалабаду згинуло около 200 повстанців. Повстанці відступили в гори, а передтим підпалили Джалалабад. Аманула верне до Кабулю, а керовництво воєнними операціями передасть міністрові війни, який поїде на фронт.

НОВИНКИ

— **На покриття шкід**, спричинених відомими демонстраціями в „Ділі“, прислав адвокат **д-р Іван Долинський з Ужгороду** 100 чеських корон. При тій нагоді прислав він рівночасно по 100 чеських корон на інвалідів УГА і на „Рідну Школу“. Шан. жертводавцеві щира подяка від усіх тих установ.

— **Хор Д. Котка.** В понеділок 10. грудня у салі Народнього Дому відбудеться концерт Українського Національного Хору під проводом Дмитра Котка. Початок в год. 8. веч. Білети раньше можна купувати в Нар. Торговлі. З нагоди цього концерту повідомляється Громадянство, що частина цього хору з Котком виїзжає 15. грудня до Берліна, щоби зєднатися з рештою своїх дальших членів і разом вибратись у турне по Европі.

— **„Свій до свого“ у Перемишлі.** Пишуть нам з Перемишля: Старе гасло, яке повторяємо щораз частіше: „свій до свого“ не має тут ніякого значіння. Ось кілька маркантних прикладів: гр.-кат. капітула передала всі свої справи адвокатові москвофілові, хоч в місті, слава Богу, є і наших кількох адвокатів. Гр.-кат. духовна семинарія, священики й невіста, один наш інтелігент кличе лікаря-жида, бо „до свого не має довіря“. А скільки земляків зустрінеш по чужих крамницях, за а лишили свої ... [illegible]

на! Добре було би, якби поданати прізвища тавких наших „патріотів“.

— **Після бомбового замаху у „Слові Польскім“.** Слідство в справі замаху на „Сл. Польске“ веде судця Косіковський. До Варшави виїхав спец. делегат держ. надпрокуратури, щоби здати звіт мін-ству справедливости про висліди слідства. Делегат надпрокуратури забрав із собою протоколи та висліди льов. візії, зладжені суддею Косіковським. В звязи з замахом поліція арештувала богато українців. У справі арештованих інтервеніювали у гродського старости посли Лішинський та Коллн, а також проректор університету д-р Герстман на просьбу „Студентської Громади“. Проректор Герстман дістав відповідь, що всі студенти, абсольвенти університету підозрілі в протидержавній діяльности.

— **Львівська хроніка.** 60-літній сажотрус Іван Лукашевський стріляв собі в голову з розпуки, що не має праці. — 10 міс. вязниці дістав „поздупщий промисловець“ Йосиф Ліппер, який виступав як заступник ріжних видуманих фірм і брав гроші за висилку та доставу коней, якими не займався.

— **Карієра українця.** У часописі „Темпо“ оповів Гаврило Нестор, українець, яким робом він став фільмовим премієром. Тепер він має 33 р. В 1919 р. служив в одній експортовій фермі в Чехословаччині. Потім став їздцем у мандрівнім цирку. У Данцігу найнявся як портовий робітник. Звідси виїхав як палій на пароплаві, що плив у Льондон. Кілька тижнів тинялося берегами Темзи як безробітний. З Льондону переїхав у Париж „зайцем“. У Парижі працював на залізничних станціях, а згодом став кондуктором на вагонцями поїзді на лінії Париж-Марсель. На цій посаді був рік, а потім поїхав до Мілано, де дістав добре місце у фабриці зимн. Цього року переїхав у Берлін, де став шофером. У серпні він їхав з одним пасажиром на залізницю. Його вразило те, що пасажир придивлявся йому дуже уважно. Висідаючи пасажир лишив йому свою адресу і просив, щоби Нестор зайшов до нього завтра. Яке було його здивування, коли на другий день він побачив, що ця адреса — бюро фільмового підприємства. Йому запропонували грати головну ролю в фільмі „С.О.С“ — ролю шейха. 27 серпня підписали з ним контракт у присутности режісера Галлена, артистки Ліяни Гайд, Гини Манес і інших. Він виїхав у Тріполіс на зйомки. Тепер ця фільма піде в світ, а Нестор стане загально цім відомим фільмовим актором.

— **Ріжні вістки.** Сельма Лягерльоф, шведська письменниця, якої 70-ліття святкували минулого місяця видала нову повість „Анна Сверд“. — „Граф Цепелін“ зробив пробний 5-годинний лет понад швайцарськими Альпами для пустових цілей. — В Інсбруку зібрався міжнародній конгрес дослідників біблії; гурток національно-соціялістичної молоді вдерся на збори і розбив їх, побиваючи головного промовця. — Варшавський магістрат заводить підвищку трамвайних білетів. — Румунська поліція запевняє, що переловила Белю Куна, а московська преса відповідає на це не менше рішуче, що Беля Кун промовляє в містах СРСР на вічах. — Донька покійного тенора Карузо дістала тепер 1 міл. дол. за грамофонові плити насліджені її батьком. Це лише третина гонорару призначеного сумою: дві другі третини дістала жінка Карузи та його син. — У Відні помер у 70 р. життя проф. унів. Леон Кельнер, родом з Галичини, знавець англійської літератури і автор численних студій про неї, головно про Шекспіра; видав нім. історію англ. літератури, англ. словники та граматики. Був сіоністом, приятелем Герцля та Нордава.

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові** мав у місяці листопаді 28 чисел (116 предметів) приросту до загального числа 18.407, головно з доісторичної археології. На це зложились дари пп.: Бачинського З., бібліотеки Наук. Т-ва ім. Шевченка, Берези Яр., Інституту громадознавства в Празі, Кащуба Ол. (Прага), д-ра Левицького Вол., Милицького К., д-ра Пастернака Яр., Полянського Ю., Прислюка Ю., Сгоцька і Филиповича Л. Всім їм складає за це щиру подяку Управа Музею.

— **Жниво чахотки.** Комітет боротьби з чахоткою у Львові видав відозву, з якої довідуємося деяких цікавих даних. У Польщі вмирає річно [illegible] осіб на чахотку, а 700.000 є по причині недуги неспроможних до праці. У Львові є [illegible] до 560 жертв чахотки. Пересічно 2500 осіб користає з лікарської опіки в порадні у Львові [illegible] Через цю порадню перейшло минулого року 8700 осіб [illegible] До неї [illegible] [illegible] у Дубних. У [illegible] і літній захист у Дубних. У [illegible]

Вел. біля Львова є окрема лічниця, з якої користало 297 недужих. Протичахоткове товариство у Львові дало в 1927 р. 10.250 лікарських рад.

— **Нема нагороди мира.** Нобелівська комісія шведського парляменту, що рішає про кандидата на премію за працю в користь мира, заявила, що цього року нагороди не призначить. Вона відкладає її до другого року.

— **Кольонія Леніна перехрещена.** Міська рада підльондонської дільниці Бетнель-Ґрін назвала недавно половибудовану кольонію домів для робітників „Ленінською кольонією". Після нових виборів комуністи втратили в раді більшість і нова рада перехрестила цю назву на кольонію „Кембріджську".

— **Кольонізація Сибіру.** Ризький кореспондент „Таймса" передає звістку, що всесоюзний зїзд Народн. коміс. земельних справ рішив переселити 360.000 селянських родин на Сибір і в Закаспійську область. Пів міліона душ мають намір зорганізуватися в колективні господарства, а решта будуть мати приватні, свої власні. Цей плян мають перевести напротязі 5 літ.

— **Приватні листи письменника.** Відомий франц. письменник Ромен Роллян почав недавно процес проти видавничої фірми „Кра", яка помістила в однім своїм каталозі цілу низку його приватних листів. Цивільний суд признав скаргу Ролляна як оправдану і засудив видавця на 2000 фр. відшкодування. Присуд каже, що приватних листів не можна оголошувати без дозволу автора, без огляду на те, чи він... аж такий славний, що всі цікавляться його приватним життям.

— **Білі невільниці.** В останніх днях минулого місяця франц. пасажирський пароплав „Массиля" виплив з Бордо до Буенос-Айрес. На третий день підчас подорожі морем, капітан звернув увагу, що двері від одної ванни були зовсім закриті та замкнені. Коли двері розбили найшли там дві молоді жінки, про яких присутність на пароплаві ніхто не знав. Їх везли як живий товар до Буенос-Айрес боцман Канію і двох моряків. Жінки вернулись назад у Бордо, а моряки арештовані.

— **Вистава в честь Вільсона.** В америк. університеті Пренстави відчинена вистава, присвячена памяти Вільсона. Там зібрали 500 книжок, рукописів і документів подиктованих президентом або власноручно написаних. Між ними є чимало нескінчених рукописів і відірваних записок. На виставі зібрані всі портрети Вільсона і його фотографії, а до цього доданих 15 великанських томів часописних вирізок про його діяльність за час війни. Нема сумніву, що величина Вільсона, який відограв таку велику ролю, завдяки свому становищу як представник Америки підчас мирової конференції, була дуже сильно прибільшена тільки завдяки цій випадковій обставині. Якби замісць Вільсона був на мировій конференції більше далекоглядний політик, карта Европи виглядала би нині інакше.

— **Коронація мікада.** Коронаційні свята в Японії закінчились переглядом морської та воздушної фльоти. Мікадо прибувши до Токіо був на військовій параді, в якій брало участь 35.000 осіб, а потім у супроводі 153 літаків відїхав до Харуя, де перед ним дефілювало 208 воєнних кораблів. У цій параді взяли участь представники всіх чужинних держав з виїмком СРСР і Китаю.

— **Ціна поличника.** У Льос Анджельос суд розбиратиме цими днями цікаву справу: скарг судового возьного, який подав у суд відому артистку Ґльорію Свансон. Коли возьний прийшов кілька місяців тому Ґльорії Свансон судове візвання і домагався, щоби вона його підписала, тоді обурена артистка вдарила його в лице. Тепер возьний домагається від неї 25.000 дол. за удар, а 100.000 дол. як відшкодування, тому, що суд йому не повірив, що артистка не хотіла підписати візвання і через те він утратив посаду. На кожний випадок лице возьного і його посада в Льос Анджельос варта чимало.

— **„Ревний телефоніст".** Під таким наголовком появилася в нас вчора новинка, яка, як нас інформують, не відповідає правді дійсности. Пан Лев Сохацький вправді був арештований, але його негайно випустили на волю. Львівська польська преса роздула цілу історію до великих розмірів, що він „позичив" собі приладдя з технічних магазинів телеграфно-телефонічної централі, що цілком не згідне з правдою.

„Просвіта" — це одинокий найкращий вартовий українського духа. Вона одинока виведе нас усіх на шлях кращої долі — на сонячний шлях.

Театри.

„Кооператива Український Театр" під дир. Й. Стадника.

Четвер 3-го, г. 7·30 веч. „Вантаж" песа на 3 дії Ярослава Галяна (премієра).

Великий Міський Театр:

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Намисто Мадонни".

Вівторок 11-го, г. 7·30 веч. „Мораль пані Дульської" (50% знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Буря".

„Лев": „Жінка на тортурах" з В. Ґайдаровим, Ліді Дамітор і В. Джібсон.

„Оаза": „Зводник молодиць".

„Палас": „Тайна старого роду", Смосарська, Мар, Круковський, Юстіян.

„Фатаморґана": „Авантюристка".

Дописи.

КОМАРНО. (Господарська анкета.) Заходом філії „Сільського Господаря" в Комарні відбулася під проводом голови філії посла Гр. Тершаковця, в дни 26. листопада ц. р. господарська анкета. На порядку нарад був реферат делегата Головного Т-ва „Сільський Господар", інж. Евгена Храпливого, про працю і завдання „Сільського Господаря" під теперішню пору з окремим узглядненням потреб Комарнянщини. На анкеті явилося 69 представників кооператив та кружків „Сільського Господаря" повіту. Після реферату переведено дискусію над усіми болячками сіл цього району. У висліді рішено поширити організацію „Сільського Господаря" і на ті села, де ще кружків „Сільського Господаря" нема та ухвалено такі резолюції: 1) Господарська анкета „Сільського Господаря" в Комарні, що відбулася 26. листопада ц. р., взиває Українську Парляментарну Репрезентацію, щоб ужила всіх заходів для відвернення нових тягарів, які у формі піднесення маєткового і ґрунтового податку вимірені проти інтересів дрібноземельного українського селянства. 2) Анкета взиває Українську Парляментарну Репрезентацію, щоб візвала уряд до стягнення з обшарників залеглого маєткового податку у висоті 700 міліонів золотих. 3) Анкета взиває Українську Парляментарну Репрезентацію, щоб ужила всіх заходів для спинення вивозу дерева за границю та щоб ціна на опалове й будівельне дерево була знижена. 4) Анкета доручає виділові Філії „Сільського Господаря" в Комарні, щоби з порозумінні з іншими кооперативними установами в повіті приняла на постійного урядовця інжиніра-агронома з днем 1. січня 1929, бо тільки такий фахівець зуміє відповідно повести господарське життя повіту.

БОЛЕХІВЩИНА. *(Розвязання Т-ва „Сокіл" в Болехові).* В середу 21. XI. староство в Долині, на основі розпорядку воєвідства в Станиславові, розвязало Т-во „Сокіл" в Болехові. Як причину розвязання подано, що члени Т-ва „Сокіл" брали участь в Богослуженні за українських стрільців, поляглих у світовій війні. На кілька тижнів перед тим розвязано Т-во „Сокіл" в Гошові, Гериш і Нишеві Долішнім. Причина, що Сокола займалися, мовляв, військовими вправами, хоч це не відповідає дійсности.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Достави".

Дня 30. жовтня ц. р. відбулися у Львові загальні збори знаної в нас кооперативи для виробу церковних предметів дому торг.-пром. „Достава", заснованої ще у 1905 році.

Із звіту управи довідалися члени, що кооператива розвивається чимраз краще. Крім робітні церковних риз, яка міститься у Львові при вул. Домініканській 11 і складу церковного приладдя при вул. Руській 20, має „Достава" ще свою філію в Перемишлі, Ринок 23 і в Тернополі, тепер у новім льокалі при вул. Пілсудського 6. Також намірає управа реактивувати свою філію в Станиславові, ограблену і спалену в часі війни, як тільки найде відповідний льокаль.

Богато товару спроваджує кооператива з заграниці, а головно з Франції, Австрії, Німеччини, Чехословаччини та Італії. Тим треба пояснити, що „Достава" має безперечно найсолідніші церковні предмети. Висилка товару відбувалася також в досить значній мірі за границю, особливо до Америки і до Чехословаччини, а навіть до Китаю.

Членів мала кооператива в минулім адміністраційнім році 481, з чого на священиків і церкви припадало 75 проц., а на урядників, ремісників і селян 25 проц. Кооператива тішиться і зовсім слушно тим, що її членами є також три наші епископи, що є великим доказом довіря духовних кругів до фірми „Достава" і її теперішнього проводу. З чистих зисків, осягнених в минулім адміністраційнім році, признано членам 10 проц. титулом дивіденди від уділів, на товарові звороти призначено 2 проц. з готівкових закупов, на вдови і сироти по свящ. 1.000 зол., на інші добродійні цілі 700 зол., а суму зол. 4.287.30 приділено до резервового фонду.

Стан кооперативи є дуже вдоволяючий, однак був би ще кращий, якби всі священики і церкви стали членами Т-ва „Достава". Фірма платила би тоді значно менші податки, бо торгувала би майже виключно з членами, а священики і церкви користали би більше з дивіденди і товарових зворотів. Уділ малий, всего 10 зол. і 1 зол. вписове. Тільки троха доброї волі, а наше духовенство може створити економічно дуже сильну установу.

На покриття шкід.

В останніх днях прийшли такі жертви на шкоди, заподіяні в часі листопадових днів:

На „Діло" зложили в золотих: о. Пісецький, Корнів 2, М. Гарасимчук, Корнів 8, о. Гр. Мороз, Бориня 5, „Просвіта", Новий Санч 5.50, М. М., Борщів 20, інж. М. Мартинець, Спас 30, проф. М. Ребрик, Калуш 5, Ос. Купчинський, Бурштин 5, о. Юл. Гранківський, Тучапи 10, о. Г. Заяць, Любича Княжі 20 як збірка в церкві з акафисту, Едвард Старецький, Піски 2.50, проф. М. Мороз, Львів 5, К. Б., Львів, 2-га рата 2, Іван Канцір, Хлівчани 5, Леонія Пилипець, Яструбків 5, Фр. Жеховська, Лани 10, М. Чорній, Калуш 5, В. Зарівний, Устє Руське 2, о. Ал. Яворський, Котузів 5, о. М. Кравчук, Негівці 5, Українське Лікарське Товариство 25, Мих. Галань, Белз 5. — Ольга Бень, Рибник на „Діло" 5 зол., на політичних вязнів 5 зол. і кличе о. Т. Татомира з Кропивника Старого і дир. Ів. Зарицького з Дрогобича. — На Академічний Дім: проф. М. Ребрик, Калуш 5, Ос. Купчинський, Бурштин 5, Едвард Старецький, Піски 5, Українське Лікарське Товариство 25. — На політичних вязнів: з нагоди благословення церкви в Сордиці к. Щирця зложили: о. декан З. Стерилюк, Ольга Сеньшинова, П. Кордуба, о. Н. Стрільбицький, дир. Попадюк і о. Ст. Сокишин по 2 зол., разом 12 зол., М. Г. 10 зол. — На „Рідну Школу": о. Гр. Мороз, Бориня 5, проф. М. Ребрик, Калуш 5. — На „Просвіту": о. Гр. Мороз, Бориня 5, Ос. Купчинський, Бурштин 5. Крім цього зложили: Микола Копач, Бурштин на „Діло" 10 зол., на „Просвіту" 10 зол., і на Академічний Дім 10 зол. і кличе о. сов. О. Гутковського, субст. нотаря Ю. Дудровича, д-ра М. Срібного, бурмістра В. Магаса, інж. Руд. Іванчука, купця Дм. Николайка, купця Я. Копчинського, купця А. Москвитина, Я. Харамбуру, дир. І. Библюка, всіх з Бурштина, д-ра Партицького з Станиславова, Вол. Савиша, купця з Надвірної і Мих. Угрина-Безгрішного з Рогатина.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Товариство Українська Захоронка у Львові вул. Руська ч. 3. повідомляє, що до збирання жертв для Захоронок у Львові і на його переферіях на Миколаївське Свято та всякі інші збірки уповажнює лише своїх членів Виділу, заосмотрених у повновласть з печаткою Товариства і підписом голови та секретарки. Про надужиття просимо донести Виділови. — За Виділ Тов. Української Захоронки у Львові Олена Гординська, голова. Стефанія Филипович, секретарка. 1053 3—3

Позір Жінки Українки! Жіночий Кружок Рідної Школи ім. Ганни Барвінок улаштовує, як і попереднього року, „передсвяточний ярмарок" в днях 1. і 2. січня 1929 року в домі дівочої школи у Львові при вулиці Мохнацького ч. 12. Старшина кружка просить отсим наше патріотичне Жіноцтво о ласкаві датки в натураліях або грошах на ціли ярмарку на адресу: Управа дівочої школи УПТ. у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. Старшина має повну надію, що з огляду на знану ціль, на яку дохід з ярмарку призначений, той заклик не перейде безслідно, а противно, що в тій важкій скруті грошевій Рідної Школи, особливо по знаних випадках листопадових, підчас яких і названа школа потерпіла високі шкоди жодна Жінка-Українка не відкажеся від того патріотичного народнього обовязку який буде свідчити ділом про силу і зорганізовання Українського Жіноцтва. Поможім собі самі! Будуймо власними силами, бо ніхто нас в тім не виручить!! — У Львові, дня 7. грудня 1928 р. — М. Волошинова, голова жін. кр. УПТ. ім. Ганни Барвінок. 1067 —1

КОНКУРС

Громада міста Поморяни, розписує конкурс на посаду другого вільно-практикуючого лікаря.

Поміщо громада буде виплачувати ряжалт на мешкання 600 зол. річно. Місто числить 5000 мешканців — околиця богата — має одного лікаря. 1070 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.